

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2344/2023
12.09.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и др Илије Зиндовића, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Слободан Јовановић, адвокат из ..., против тужене Републике Србије, Министарство здравља, коју заступа Државно правобранилаштво – Одељење у Лесковцу, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиље изјављеној против пресуде Апелационог суда у Нишу Гж1 1319/2023 од 22.03.2023. године, у седници одржаној 12.09.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Нишу Гж1 1319/2023 од 22.03.2023. године, тако што се **ОДБИЈА**, као неоснована, жалба тужене и потврђује пресуда Основног суда у Врању П1 317/2022 од 24.01.2023. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужена да тужиљи накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 35.546,00 динара, са законском затезном каматом од извршности одлуке до исплате у року од 15 дана од дана пријема преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Основног суда у Врању П1 317/22 од 24.01.2023. године, ставом првим изреке, обавезана је тужена да на име потраживања која тужилца има према Здравственом центру Врање, по решењу Основног суда у Врању ИИ 4315/17 од 28.07.2017. године, исплати на име неисплаћених трошкова превоза за долазак и одлазак са рада за период од априла 2013. године до краја новембра 2014. године појединачне месечне износе са каматом наведене у овом ставу. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиљи исплати на име трошкова парничног поступка у предмету Основног суда у Врању П1 796/16 у износу од 32.850,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 28.500,00 динара почев од 03.07.2017. године до коначне исплате, као и трошкове извршног поступка у предмету Основног суда у Врању ИИ 4315/17 у износу од 6.990,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужена да тужиљи на име трошкова парничног поступка исплати износ од 66.774,00 динара са законском затезном каматом почев од извршности пресуде до коначне исплате.

Апелациони суд у Нишу је, пресудом Гж1 1319/2023 од 22.03.2023. године, ставом првим изреке, преиначио првостепену пресуду у ставу првом изреке тако што је тужбени захтев тужиле којим је тражила да се обавезе тужена да на име потраживања које има према Здравственом центру Врање по решењу Основног суда у Врању ИИ 4315/17 од 28.07.2017. године, исплати дуг због неисплаћених трошкова превоза за долазак на рад и одлазак са рада за период од априла 2013. године до краја новембра 2014. године појединачне месечне износе са каматом као у овом ставу, одбијен као неоснован. Ставом другим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу другом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиле којим је тражила да јој тужена исплати на име трошкова парничног поступка у предмету Основног суда у Врању П1 796/16 износ од 32.850,00 динара, са законском затезном каматом на износ од 28.500,00 динара почев од 03.07.2017. године до исплате, као и на име трошкова извршног поступка насталих пред Основним судом у Врању у предмету ИИ 4315/17 износ од 6.990,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезана је тужилца да туженој накнади трошкове парничног поступка у износу од 76.500,00 динара, са законском затезном каматом почев од дана извршности одлуке до коначне исплате.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилца је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао побједану пресуду, применом одредбе члана 408. у вези члана 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“, бр. 72/11...10/23) и нашао да је ревизија основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку, на коју Врховни суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилца је против Здравственог центра Врање водила радни спор пред Основним судом у Врању, ради наплате трошкова за долазак и одлазак са рада, за период од априла 2013. године до новембра 2014. године и поступак је завршен пресудом П1 796/16 од 02.06.2017. године којом је њен тужбени захтев усвојен. На предлог тужиле, као извршног повериоца, Основни суд у Врању је решењем ИИ 4315/17 од 28.07.2017. године, усвојио предложено извршење ради намирања потраживања из правноснажне пресуде као и трошкова извршног поступка. Предмет Основног суда у Врању ИИ 4315/17 достављен је на спровођење извршења Јавном извршитељу Станку Филиповићу из ... који је, 23.08.2017. године, донео закључак ИИ 1728/17 којим је одређено спровођење извршења одређеног решењем Основном суду у Врању од 28.07.2017. године, на средствима на рачуну извршног дужника. Закључак Јавног извршитеља достављен је на реализацију Народној банци Србије – Одсек за принудну наплату Крагујевац, која је, обавестила Јавног извршитеља да извршење није спроведено у року од 15 дана од дана пријема закључка. Тужилца је, као извршни поверилац, поднеском од 12.08.2019. године тражила промену средстава извршења заплемом новчаних средстава од дужниковог дужника, након чега у предмету Јавног извршитеља нису предузимане друге радње. Рачун Здравственог центра Врање налази се у непрекидној блокади укупно 1821 дана тако да извршење одређено решењем суда и закључком Јавног извршитеља није спроведено. Оснивач Здравственог центра Врање је Република Србија, а Здравствени центар се претежно

финансира из уступљених јавних прихода, а покретне и непокретне ствари које користи у раду су у јавној својини. Здравствени центар не располаже задужбинама и нема удела у имовини других друштава.

Полазећи од овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је тужену обавезао да тужиљи исплати предметно потраживање, применом одредбе члана 28. став 2. Закона о здравственој заштити, члана 14. Закона о стечају и члана 16. став 5. Закона о јавној својини налазећи да у конкретном случају постоји солидарна одговорност Републике Србије за обавезе Здравственог центра у Врању, чији је она оснивач, пошто постоје материјалноправни услови за отварање стечајног поступка због трајне неспособности дужника за плаћање, па тужиља своје потраживање може да наплати једино од тужене Републике Србије.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду тако што је тужбени захтев тужиље одбио налазећи да је извршни поступак, који тужиља води против свог послодавца чији је оснивач тужена, још увек у току и да тужиља није доказала да су исцрпљена сва расположива средства извршења прописана Законом о извршењу и обезбеђењу, нити је доказала да су испуњени услови за отварање стечајног поступка над извршним дужником, па стога нису испуњени материјални услови за примену одредбе члана 14. Закона о стечају и за активирање правила о солидарној одговорности Републике Србије, као оснивача Здравственог центра Врање.

По оцени Врховног суда, другостепени суд је погрешно применио материјално право, а тужиља основано на то у ревизији указује.

Одредбом члана 28. Закона о здравственој заштити („Службени гласник РС“, број 25/2019) прописано је да здравствену установу у јавној својини оснива Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, а здравствену установу у приватној својини оснива правно или физичко лице, под условима прописаним овим законом (став 2). Здравствена установа може се основати као: 1) дом здравља; 2) здравствена установа поликлиника; 3) апотекарска установа; 4) болница (општа и специјална); 5) здравствени центар; 6) завод; 7) завод за јавно здравље; 8) клиника; 9) институт; 10) клиничко-болнички центар; 11) универзитетски клинички центар; 12) војна здравствена установа или санитетска јединица и установа у Војсци Србије, у складу са посебним законом.

Закон о извршењу и обезбеђењу („Службени гласник РС“, бр. 106/2015... 9/2020), средства и предмете извршења прописије у одредби члана 54. тако што средства извршења ради намирења новчаног потраживања јесу: продаја непокретности извршног дужника, продаја покретних ствари извршног дужника, заједничка продаја непокретности и покретних ствари, пренос новчаног потраживања извршног дужника, пренос зараде извршног дужника, пренос новчаних средстава с рачуна извршног дужника код банке, пренос средстава са штедног улога или текућег рачуна извршног дужника, продаја финансијских инструмената извршног дужника, продаја удела извршног дужника у привредним субјектима и пренос потраживања извршног дужника да му се преда или испоруче покретне ствари или преда непокретност и уновчење других имовинских права извршног дужника (став 2).

На основу одредбе члана 11. Закона о стечају („Службени гласник РС“, бр. 104/09 и 95/18), стечајни поступак отвара се кад се утврди постојање само једног стечајног разлога (став 1), док су ставом 2. истог члана закона побројани стечајни разлози и то између осталог трајна неспособност плаћања, која постоји ако стечајни дужник не може да одговори својим новчаним обавезама у току од 45 дана од дана доспелости обавезе и потпуно обустави сва плаћања у непрекидном трајању од 30 дана. Према члану 14. став 1. истог закона, стечајни поступак не спроводи се према Републици Србији, аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе, фондовима или организацијама обавезног пензијског, инвалидског, социјалног и здравственог осигурања, правним лицима чији је оснивач Република Србија, аутономна покрајина или јединица локалне самоуправе, а која се искључиво или претежно финансирају кроз уступљене јавне приходе из републичког буџета односно буџета аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе. За обавезе правног лица над којим се у складу са ставом 1. овог члана Закона не спроводи стечајни поступак, солидарно одговарају његови оснивачи, односно власници као и чланови и акционари (став 3).

На основу одредбе члана 16. став 2. Закона о јавној својини („Службени гласник РС“, бр. 72/2011... 153/2020) на непокретностима у јавној својини које, у целини или делимично користе органи Републике Србије, аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, остваривање њихових права и дужности не може се спровести принудно извршење. Предмет принудног извршења не могу бити ни покретне и непокретне ствари које користе здравствене установе из плана мреже здравствених установа, осим у случајевима из члана 17. став 2. овог закона на основу Одлуке Владе (став 5).

У конкретном случају, тужила има ненаплаћено новчано потраживање према Здравственом центру Врање чији је оснивач Република Србија, а које није наплаћено у извршном поступку имајући у виду да је извршни дужник у непрекидној блокади пет година. Пошто су све покретне и непокретне ствари које користе здравствене установе, па и Здравствени центар у Врању, у јавној својини Републике Србије, а Здравствени центар нема удела у имовини других друштава, при чему се поклони и донације уплаћују само на рачуне који су заштићени и не могу бити предмет извршења, следи да тужила није у могућности да своје потраживање наплати у извршном поступку против Здравственог центра у Врању због његове трајне неспособности за плаћање, што значи да постоје материјално-правни услови за отварање стечајног поступка. Међутим, пошто се на основу одредбе члана 14. став 1. Закона о стечају, стечајни поступак не спроводи против здравствене установе која се претежно финансира кроз уступљене јавне приходе из републичког буџета, што је овде случај, следи да је тужена солидарно одговорна за дугове Здравственог центра у Врању, као његов оснивач, у смислу одредбе члана 14. став 3. Закона о стечају.

На основу одредбе члана 414. став 1. Закона о облигационим односима, сваки дужник солидарне обавезе одговара повериоцу за целу обавезу и поверилац може захтевати њено испуњење од кога хоће све док не буде потпуно испуњена, али кад један дужник испуни обавезу, она престаје и сви дужници се ослобађају. Пошто је тужена солидарни дужник, следи да је другостепени суд, преиначењем првостепене пресуде погрешно применио материјално право.

Правилна је и одлука о трошковима парничног поступка коју је првостепени суд донео правилном применом одредбе члана 153. став 1. и члана 154. Закона о парничном поступку.

Из изложених разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу првом изреке донео применом одредбе члана 416. став 1. Закона о парничном поступку.

Тужилца је успела у ревизијском поступку па јој припада право на накнаду трошкова тог поступка на основу одредбе чл. 153., 154 . и 163. Закона о парничном поступку. Трошкови признати тужилци обухватају њене издатке на име ангажовања пуномоћника, адвоката, за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, применом важеће Адвокатске тарифе и за судске таксе на ревизију и одлуку по ревизији од по 8.774,00 динара, са законском затезном каматом од дана извршности до исплате у границама њеног опредељеног захтева, а на основу важеће Таксене тарифе.

Из тих разлога, Врховни суд је одлуку као у ставу другом изреке донео применом одредбе члана 165. став 2. Закона о парничном поступку.

**Председник већа – судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић**